

ФОНДАЦИЯ
НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЧНА
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА

Клик към знанието

www.nalis.bg

1142 София, ул. „6-ти септември“ № 51
e-mail: office@nalis.bg

Одобрил:

/Динчо Кръстев:
Изпълнителен директор
на Фондация НАБИС/

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
за работата на Фондация НАБИС през 2013 г.
(1 януари – 31 декември)

След успешното институционално утвърждаване на ФНАБИС, осигуряването на необходимата софтуерна платформа (през 2009 г.), поставяне на основите на националната академична библиотечно-информационна система (през 2010 г.) и доразвиването на мрежата от академични библиотеки и на Своден каталог НАБИС с присъединяването на нови асоциирани членове и с включването на голям брой ретроконвертирани записи (2011-2012), през 2013 НАБИС продължи да утвърждава позициите си в национален мащаб, допълнително разгръщайки националната академично-библиотечна мрежа и обогатявайки националното дигитално културно съдържание. Едно от най-важните постижения през годината бе слагането на начало на приобщаване на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (НБКМ) към проекта и започналото интегриране на дигиталните ѝ колекции в Своден каталог НАБИС.

I.

**Разрастване на Националната академична
библиотечно-информационна мрежа**

След присъединяването на 9 университетски библиотеки в проекта през 2011 и на още 11 институции през 2012, през изтеклата година бяха сключени нови **6 договора за сътрудничество** (в скоби е посочена датата на подписване на договора):

- Технически университет – Варна (11.03);
- Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе (15.03);
- Център за академични изследвания – София (10.04);
- Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (НБКМ) – София (25.04);
- Национален център за информация и документация – София (24.06);
- Университет по архитектура, строителство и геодезия – София (18.11).

С това общият брой на институциите, включени в проект НАБИС достигна 31: 3 учредители, 26 асоциирани членове, 1 чуждестранен участник и НБКМ със специален статут на сътрудник в областта на библиографската дейност.

Освен с консултации, поддръжка на софтуера и редовно актуализиране на библиографските записи в Своден каталог НАБИС (СК НАБИС), **работата с асоциираните членове** включваше и изграждане на система за междубиблиотечен обмен. През февруари започна проучването (чрез анкета) на междубиблиотечното заемане (МЗ) в съответните институции и по-конкретно на предлаганите от тях услуги в тази връзка. След анализ на резултатите бяха разработени Кодекс за междубиблиотечно заемане в мрежата НАБИС и съответния софтуер (вж. по-подробно т. II по-долу).

Редовното годишно [Общо събрание](#) на участниците в проекта се проведе на 29 октомври в читалнята на ЦБ на БАН. То отново се превърна в полезен форум за обсъждане дейността на ФНАБИС и отношенията с асоциираните членове.

През 2013 фондацията направи конкретни стъпки за **интернационализиране на проекта**. Беше сондиран интересът за присъединяване към СК НАБИС на академични и национални библиотеки от югоизточна Европа. Девет институции проявиха интерес и през февруари 2014 ще бъде проведена среща за обсъждане на възможностите за създаване на обединен онлайн каталог на академичните библиотеки в региона.

Продължи участието на ФНАБИС в редица **национални инициативи**. Фондацията активно участва в работата на Националния съвет по дигитализация на културното наследство, функциониращ към Фондация „13 века България“; в националната кръгла маса „Българска дигитална библиотека – модели и подходи“ (17 октомври), на която се обсъди Националната стратегия за дигитализация на българското културно наследство, инициентирана от ББИА и финансирана от ФАБ. През юни ФНАБИС стана член на ББИА.

От голямо значение за перспективите на проекта бяха установените **контакти с Министерството на образованието и науката** с оглед осигуряване на евентуална бъдеща държавна подкрепа. Първата среща с представители на министерството бе осъществена през октомври. Обсъждането на възможните форми на сътрудничество продължава.

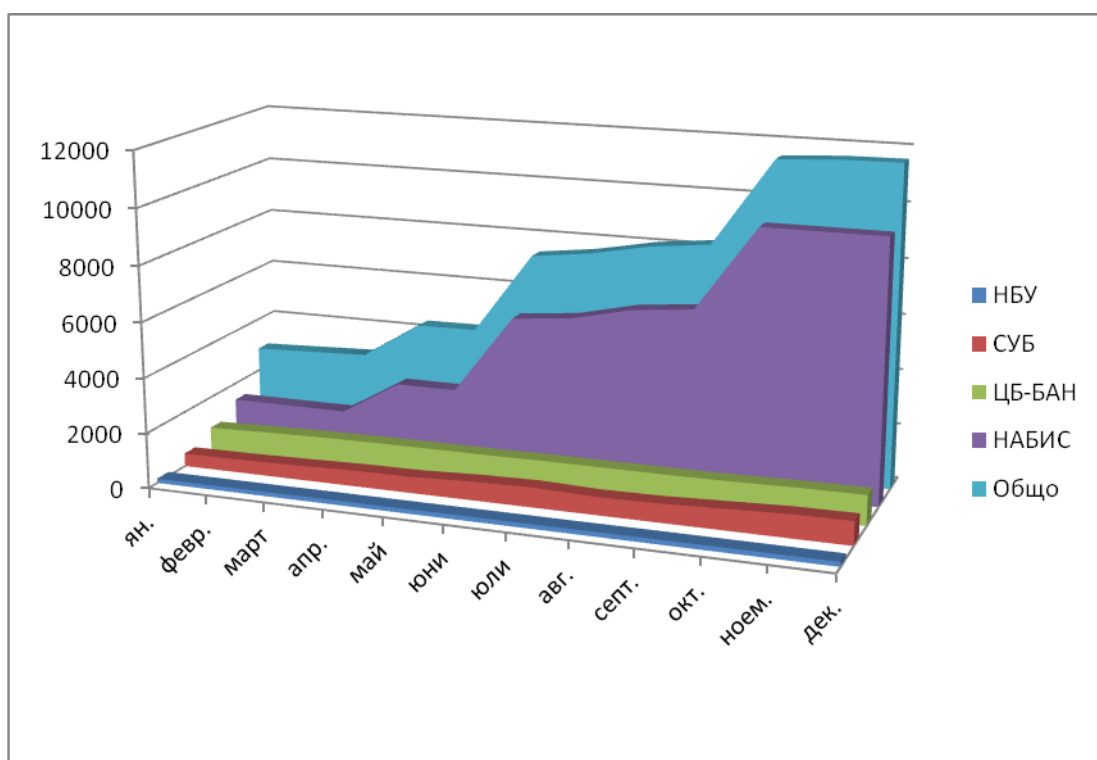
II.

Софтуерна платформа за изграждане на мрежата НАБИС

След конфигуриране на софтуерите през 2010 и допълнителното им адаптиране през 2011 към нуждите на асоциираните библиотеки и на читателите, през 2013 продължи усилието за най-пълноценно използване на платформата и за създаването на приложения към нея. Във връзка с дигитализационната дейност се наложи проучване на нови софтуери за управление на дигитални колекции (предимно Rosetta на Ex Libris, който включва освен съхранение и архивиране на дигитални обекти). Продължи и адаптирането на софтуерите за конкретните нужди на библиотеките, закупили Пакет 1.

Интегрирането на всички предоставени записи (от асоциираните членове, ретроконвертираните от библиотеките учредителки и записите от НБКМ) в **Primo** разшири съдържанието на Своден каталог НАБИС. Интегрираният в Primo модул за междубиблиотечно заемане в рамките на мрежата от участници в СК НАБИС (в действие от 1 ноември) значително ще увеличи практическата полза от каталога. В края на годината започна и ъпгрейд на Primo към версия 4.

Към момента с помощта на **DigiTool** са достъпни 11 592 дигитални обекта, т.е. с почти 9 000 повече от броя им през предходната година. Цялото съдържание – предимно ценни фотографии, старопечатни книги и писма – е свободно достъпно [онлайн](#) и е разпределено по институции както следва: ЦБ-БАН – 2 колекции от общо 1 072 обекта, СУ-УБ – 8 колекции от 788 обекта, НБУ 118 обекта и НАБИС – 9 469. Нарастването им по месеци е отразено в следната графика:

По отношение участието на всяка институция е нужно да се отбележи, че единствено НАБИС не предоставя собствени колекции, а публикува фотографии, събрани от частни колекции и от 19 организации в България. От друга страна, отделната дигитализирана книга е отчетена като един дигитален обект, но съдържа много отделни изображения (страници) с метаданни към всяко от тях. Интерфейсът на софтуера е преведен на български език.

Важна крачка към съществено увеличаване капацитета на СК НАБИС беше подготовката за преминаване от *DigiTool* към **Rosetta** – по-ефективен софтуер, разработен също от Ex Libris. За целта бяха проведени 2 срещи (през юли и септември) с представители на фирмата. Съвърът и тестовата версия на Rosetta бяха инсталирани и конфигурирани, а нужният хардуер беше подготвен за работа през октомври. Екипът на НАБИС беше обучен за работа със софтуера от лектори на Ex Libris, а планирането на работата с него започна през ноември.

Във връзка с **ALEPH** през второто тримесечие беше подготвен темплейт за библиографско описание на ръкописи, съобразно MARC 21, с идеята то да бъде използвано в бъдещето ни сътрудничество с Регионална народна библиотека „Иван Вазов“ в Пловдив при описанието на тяхната ръкописна

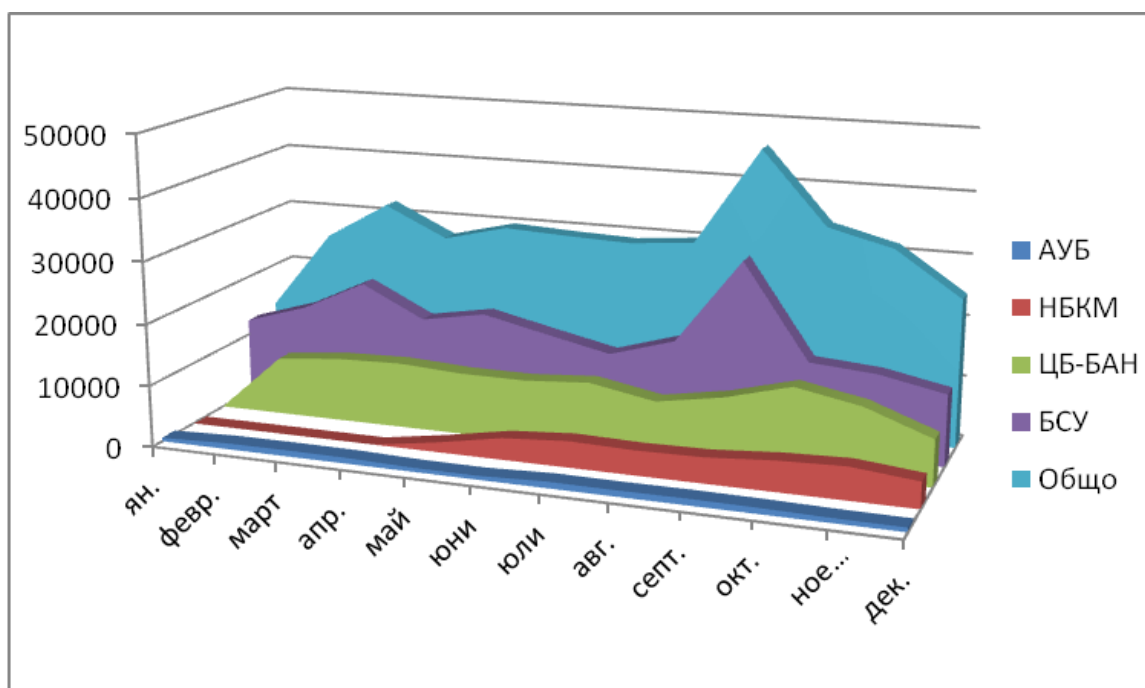

колекция, дигитализацията ѝ и интегрирането ѝ в Primo чрез ALEPH. През второто полугодие работата върху този продукт беше насочена главно към конфигуриране на уебапликацията и превода на уебинтерфейса на български език.

SFX/ MetaLib модулите функционираха отлично и не изискваха допълнителни подобрения. SFX софтуера и базите данни бяха актуализирани двукратно – през януари и през юни. През ноември бе осъществена мигарция от SFX3 към SFX4.

III. Ретроконверсия

Общият брой на записите, ретроконвертирани през 2013 г. е **351 774**. Така от началото на проекта за ретроконвертиране на библиотечните фондове на библиотеките учредителки (юни 2010) бяха ретроконвертирани общо 905 930 библиографски записа. През юни 2013 в проекта за ретроконверсия на библиотечните фондове се включи и НБКМ. Графиката по-долу нагледно показва участието на всяка от библиотеките учредителки по месеци:

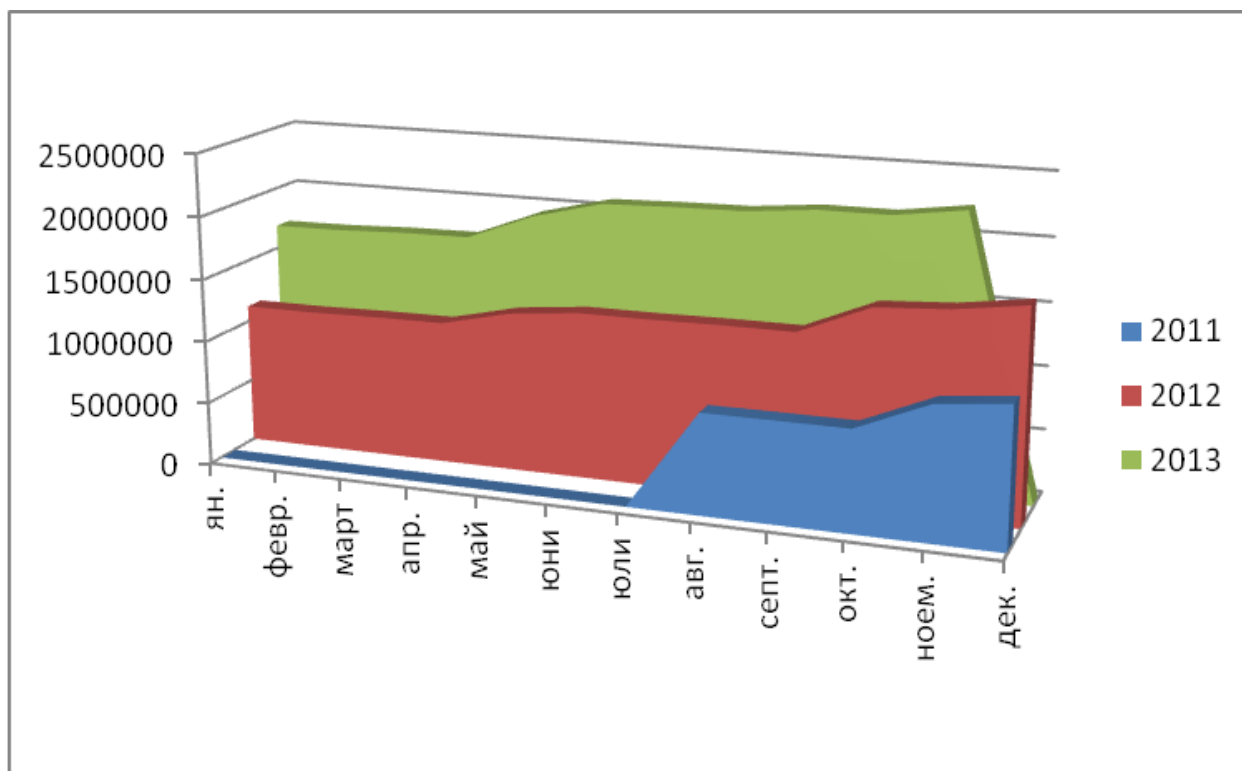

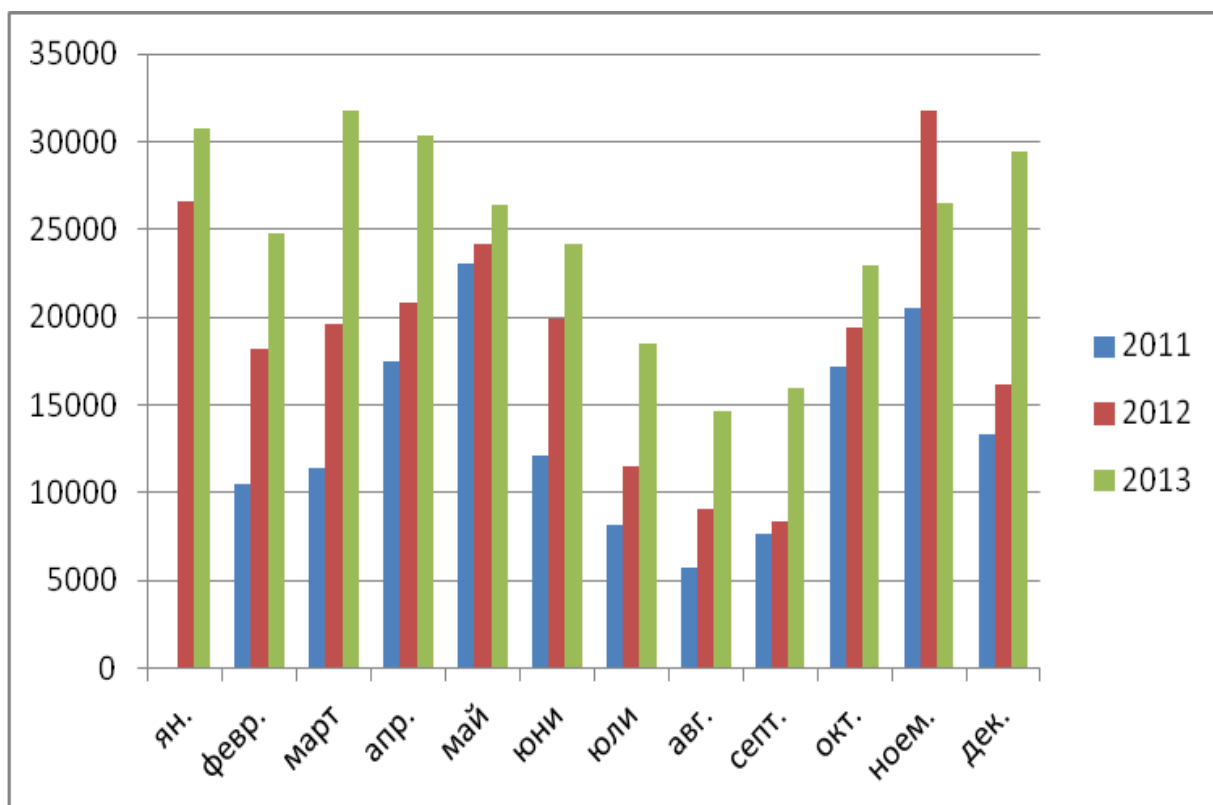
IV. Своден каталог НАБИС

След интегриране на ретроконвертираните записи и на записите, предоставени от асоциираните членове, общият им **брой в Своден каталог НАБИС** в края на декември 2013 г. достигна **2 293 125**, т. с 35% повече от записите през предходната година.

Долната графика отразява нарастването на броя на записите в СК НАБИС през годините:

А следната графика представя **търсенията на потребителите в Своден каталог НАБИС**:

Забележка: Данните за януари 2011 г. не са включени поради технически причини.

Както се вижда, броят на влизанията в каталога нараства непрекъснато в течение на последните три години. (Изключение е единствено месец ноември 2013 г., най-вероятно поради студентските вълнения в страната.)

V. Обучение

В рамките на 2013 г. се проведеха общо 3 курса за асоциираните членове, организирани от ФНАБИС, и 1 курс за екипа на ФНАБИС, организирани от Ex Libris, както следва:

- Регистриране на непериодични издания в ALEPH 500, v.20.1 според MARC 21 формата – курс в РНБ „Ив. Вазов“, Пловдив (22.05) – 2 участници;
- Увод в библиографския MARC 21 формат и работа с ALEPH 500, v.20.1 – курс в офиса на ФНАБИС (27-31.05) – 13 участника;

- Дигитализация на книги с използване на ABBYY FineReader и DigiTool – курс в Американския научен център, София (03.06) – 2 участници;
- Rosetta – двудневен курс в офиса на ФНАБИС (6-7.11) – 4 участници.

Освен това екипът на ФНАБИС се включи в традиционната годишна конференция на клиенти на Ex Libris в Берлин (8-10.09).

VI. Библиотечни формати

Продължи работата по превод и редакция на документацията, свързана с формат **MARC 21** и по осигуряване на свободен достъп на българската библиотечна общност до нея.

- Приключи преводът на последната, планирана за превод, публикация от MARC 21 форматите – *MARC 21 Format for Authority Data*; той беше публикуван [онлайн](#) на сайта на фондацията.
- Към [Многоезичния онлайн речник на термини, използвани в MARC 21](#), добавихме термините от библиографския формат MARC 21. Информирахме Конгресната библиотека на САЩ за тазгодишните си публикации.

VII. Популяризиране дейността на фондация НАБИС

През годината ФНАБИС направи сериозно усилие за по-широко популяризиране на своята работа. В това отношение фондацията бе ефективно подпомагана от привлечената професионална PR агенция („Медия Спот“), с която сътрудничеството е отлично.

През първото тримесечие започна участието ни в социалните мрежи, като през февруари беше създаден Facebook профил, който през цялата година беше редовно актуализиран с новини, документи на седмицата, информация за събития в библиотеките, участващи в проекта НАБИС, съобщения, представляващи интерес за библиотечната общност и читателите.

През март бе стартиран канал в YouTube, където са лесно и бързо достъпни всички визуални материали, свързани с фондацията, вкл. 2 видеоръководства за използването на СК НАБИС. Заедно с това започна и активната

ФОНДАЦИЯ
НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЧНА
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА

Клик към знанието

www.nalis.bg

1142 София, ул. „6-ти септември“ № 51
e-mail: office@nalis.bg

комуникация с масмедиаите: броят на основните ни медийни прояви през годината е [80](#).

Уебсайтовете (на фондацията и на каталога), както и профилите ни в социалните мрежи, бяха актуализирани редовно. През юни „Медия Спот“ подготви още 5 видеоматериала и ги добави в YouTube.

Важно значение за по-добрата публична видимост на СК НАБИС и на самия проект имаше установяването на връзки с по-значими онлайн книжарници в България: „Сиела“, „Български Книжици“, „Индекс 2000“ и „Егмонт България“.

Оригинална форма за популяризиране на НАБИС е сътрудничеството със Студентското общество за компютърни изкуства (СОКИ). Съгласно подписания с него договор, то се ангажира да създаде приложение за iPhone, свързано с историческото минало на София. (Работното название на проекта е „Градът под нас“.) Този продукт ще препраща към информация за НАБИС и към издания, включени в Сводния каталог.

Тазгодишният международен форум на фондация НАБИС – [„Дигиталната библиотека: технологични и социални проблеми“](#) – се проведе на 15 май. Водещи фигури в библиотечното и архивното дело от САЩ, Израел, Русия, Финландия и България, споделиха своя опит в изграждането на дигитални библиотеки, влиянието им върху образователната система, свободният достъп до фондовете и ангажирането на обществеността в различни инициативи, свързани с библиотечното и архивното дело. Събитието беше значително по-добре представено в медиите отколкото предходните форуми – не само със статии (повече от 20) но и с телевизионни репортажи и интервюта (общо 6).

В средата на годината бе взето решение за издаването на бюлетин и разпространението му през специално направена за целта мейлинг листа – 96% от адресите са на български преподаватели във висши учебни заведения. Бяха издадени 3 броя, разпратени до над 800 абонати.

През второто тримесечие бяха проведени няколко представяния на СК НАБИС и на дейностите и постиженията на фондацията: в Регионална народна библиотека „Иван Вазов“ в Пловдив, в Русенската регионална библиотека и Русенския университет, на Третия Конгрес по българистика и на Двайсет и третата конференция на ББИА. А през последното тримесечие на 2013 г. представители на ФНАБИС участваха в следните конференции: националната кръгла маса „Българска дигитална библиотека: модели и подходи“ и

конференция за дигитализацията на средновековни източници във Велико Търново.

VIII. Участие в EuropeanaPhotography

Този проект на Европейския съюз започна в началото на 2012 г. Фондация НАБИС участва заедно с 18 други организации от 15 страни. Целта на проекта е да представи чрез портала Europeana повече от половин милион фотографии от периода 1839–1939. ФНАБИС е поела ангажимента да предостави 15 000 фотографии. До края на 2013 г. бяха подготвени почти две трети от тях (9 469) и те са достъпни [през нашия сървър](#). За разлика от повечето участници, притежаващи собствени колекции, на ФНАБИС развива [сътрудничество с други български организации](#) (засега 18).

Първото тримесечие беше посветено главно на привличането на нови участници в проекта, както и на координиране на работата. Освен това бяха подготвени статия за историята на българската фотография и представяне на фотоизложба от архивите на БТА за списанието на проекта (Uncommon Culture, кн. 4). Започна разработката на две програми – за търсене на изображения и за избягване на дедубликацията на снимки – но поради сложността им работата в тази насока бе прекъсната от по-неотложни задачи. През останалото време основните усилия бяха насочени към подбор и сканиране на фотографии и изчистване на метаданните към избраните. Бяха проучени и правните аспекти, свързани с публикуването на фотографии в интернет.

Беше извършена значителна по обем техническа работа – тест на актуализирания софтуер на проекта (MINTTool), тестов ъплоуд на фотографиите в този софтуер, разработка на три приложения за корекция на ключови думи и едно приложение за извличане на метаданни от DigiTool към Europeana (с превод на ключовите думи), ъплоудване на събраните фотографии от софтуера за управление на дигитални колекции, използван от ФНАБИС (DigiTool) в софтуера за интегриране на културно съдържание в Europeana (MINTtool), използван по проект EuropeanaPhotography.

През октомври, в рамките на проекта EuropeanaPhotography, бе организиран [семинар](#) на тема „Непоказвани съкровища от фотоархивите“.

ФОНДАЦИЯ
НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЧНА
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА

Клик към знанието

www.nalis.bg

1142 София, ул. „6-ти септември“ № 51
e-mail: office@nalis.bg

IX.

Управление и административна дейност

През 2013 г. ФНАБИС бе ръководена в стриктно съответствие с приетите от Съвета на учредителите и Съвета на директорите правила и процедури. Бяха проведени седем **заседания на Съвета на директорите**, **две заседания на Съвета на учредителите** и **едно заседание на Съвета на експертите**.

Всички месечни и тримесечни **отчети** бяха своевременно подготвяни и предоставяни на СД и на ФАБ.

7 януари 2014 г.

Екатерина Дикова:
(мениджър проект)